

De International Council for Bird Preservation

Door K. W. L. Bezemer

'The preservation of wildlife is not the problem of any one country alone, it is an intricate international problem. Treaties covering migratory birds of North and South America, others dealing with the bird-life of Europe and Africa, or the whole of Asia, should some day be written large by the law-makers in these countries. I love the Cardinal and the Mockingbird of my own homeland, but the Snipe driving through the air over the Norfolk Broads, the Ruffs dancing by the road on Texel, the white Spoonbills in their reedy home in the Kisbalaton, the Motmot eternally swaying its tail in the jungles of Panama — all appeal to me as strongly as do birds that enthralled me in the days of childhood. The wild bird makes its appeal in all lands, and all may enjoy it. — The deaf may watch its flight and rejoice in its brilliant plumage. The blind are uplifted by its music. We are engaged in a work of inestimable value to mankind. The agencies of destruction are terrific.

Dr. Gilbert T. Pearson

With united and harmonious efforts much may be accomplished. May we at all times work the utmost harmony in teaching to others in the world the value of wild bird-life, which is today our high privilege to enjoy'.

Aldus sprak in 1930, op warme, haast poëtische wijze, de Amerikaan dr. Gilbert T. Pearson, stichter van de International Council for Bird Preservation (ICBP), op de Tweede Wereld Conferentie van deze organisatie te Amsterdam.

Nederland is in meer dan één opzicht nauw betrokken geweest bij het tot stand komen van de ICBP. Gilbert Pearson, die ook de grote stoot gaf tot het oprichten van de befaamde Audubon Societies in de USA, bezocht in 1922 ons land, op uitnodiging van A. Burdet te Overveen, een enthousiast vogelbeschermer en voortreffelijk vogelfotograaf. Bij hem ontmoette hij mensen als Jac. P. Thijsse en P. G. van Tienhoven en eveneens op zekere dag een Duitse ornitholoog. Toen het gesprek op vogelbescherming kwam, meende laatstgenoemde te moeten opmerken dat Duitsland op dat gebied vooraan ging in de wereld. Pearson, enigszins geprikkeld, vroeg hem wat hij dan wel dacht over alles wat aan vogelbescherming werd gedaan in Amerika en kreeg ten antwoord dat de Duitse vogelman daar niets van af wist.

Pearson bezocht in 1922 nog verschillende andere Europese landen en ontmoette steeds vogelbeschermers met wie hij van gedachten kon wisselen. Ten slotte ging hij naar Engeland, als gast van Mrs. Reginald McKenna, vrouw van de minister van Financiën. Mrs. McKenna, met goede relaties in de kringen van vogelbeschermers en ornithologen, arrangeerde enkele bijeenkomsten tussen hen en Gilbert Pearson.

In die dagen had Pearson vaak teruggedacht aan de opmerking van de Duitse geleerde bij Burdet. En hij mocht daarover dan eerst wat teleurgesteld zijn geweest, maar aan de andere kant, wat wisten de Amerikanen op hun beurt van vogelbescherming in Duitsland, Nederland, Japan of welk land ook? Pearson was er daarom steeds meer van overtuigd geraakt, dat het nodig zou zijn een internationale organisatie voor vogelbescherming te stichten. Dan konden de vogelbeschermers uit vele landen gegevens en publicaties uitwisselen, elkaar op conferenties ontmoeten en gezamenlijk maatregelen beramen in het belang van de vogelbescherming. Bovendien waren er reeds nu enige problemen die een duidelijk internationaal karakter droegen, zoals de vervuiling door olie op zee en de in- en uitvoer van vogels voor hun veren (het gebruik van de aigretten en andere fraaie vogelveren voor dameshoeden was destijds nog sterk in zwang).

Met steun van oud-minister Earl Grey of Fallodon, een bekend amateur-ornitholoog, vond op 20 juni 1922 te Londen, ten huize van Mrs. McKenna, een bijeenkomst plaats onder leiding van Gilbert Pearson. Uit Engeland waren aanwezig, naast de gastvrouw en Lord Grey, Earl Buxton, Frank E. Lemon, dr. Percy Lowe, William L. Sclater en H. J. Massingham, allen bekende ornithologen; uit Nederland Van Tienhoven en Burdet; uit Frankrijk Jean Delacour.

Op deze gedenkwaardige 20e juni werd de volgende resolutie aangenomen: 'We who are present at this meeting under the presidency of T. Gilbert Pearson, unanimously agree that for the purpose of coordinating and encouraging the preservation of birds it is desirable that an International Committee should be constituted and that steps should be taken to have such a Committee formed by asking societies in different countries interested in the preservation of birds to nominate members to form such a Committee'.

Door deze daad van elf toegewijde personen, van wie twee uit Nederland, was een organisatie gesticht die in de volgende jaren gestalte kreeg door het vormen van Nationale Secties. In 1927 waren dat er reeds 18 en thans zijn er 61 van zulke Secties. Zij zijn gesticht in alle landen van Europa, met inbegrip van de USSR (doch met uitzondering van Albanië en Bulgarije). Verder in Canada, de USA, Mexico, Suriname, Cuba en vrijwel alle Midden- en Zuidamerikaanse staten; in Israël, India, Sri-Lanka (Ceylon), Thailand, Malaya, Mauritius, Japan, Korea en Hongkong en, ten slotte, in enkele Afrikaanse landen, n.l. Zaïre (Congo), Ethiopië, Malawi, Rhodesië, Zambia en Zuid-Afrika.

Als vanzelf werd Gilbert Pearson de eerste president van de ICBP. In 1938 droeg hij deze functie over aan Jean Delacour, een vooraanstaand ornitholoog en auteur van vele wetenschappelijke publicaties, waaronder het vierdelige standaardwerk 'The Waterfowl of the World' (door Peter Scott geïllustreerd). In 1958 werd Delacour opgevolgd door de Amerikaanse ornitholoog (tevens secretaris van de 'Smithsonian Institution') prof. S. Dillon Ripley, de huidige voorzitter. Delacour is nog in leven en was de enige der oorspronkelijke stichters van de ICBP, die in juni 1972 de Gouden Jubileumherdenking te Londen bijwoonde. ¹⁾

De Nederlandse Sectie moet ongeveer gelijktijdig met de Engelse zijn opgericht, in 1923. Voorzitter werd Van Tienhoven, secretaris Burdet. Oorspronkelijk waren er in Nederland slechts vier constituerende organi-

¹⁾ Het was een sympathieke gedachte daarbij ook ir. W. Burdet, oudste zoon van A. Burdet, en een neef van P. G. van Tienhoven, mr. G. K. C. van Tienhoven, uit te nodigen.

saties: de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, de Nederlandse Ornithologische Vereniging en het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie. De eerstgenoemde drie verenigingen hadden elk twee leden aangewezen; het Rijksmuseum te Leiden één. Naast Van Tienhoven en Burdet waren dat Thijssen (die aanvankelijk zowel Natuurmonumenten als de Ornithologische Vereniging representeerde), prof. dr. A. E. H. Swaen, prof. dr. L. F. de Beaufort en prof. dr. E. D. van Oort.

Prof. dr. E. D. van Oort (1876 - 1933)
Foto: Rijksmuseum van
Natuurlijke Historie, Leiden

Op het ogenblik zijn er acht constituerende organisaties, die elk twee leden voor de Nederlandse Sectie hebben aangewezen. Behalve de reeds genoemde zijn dat de Club van Vogelkundigen (die na het stichten van de Nederlandse Ornithologische Unie toch nog een zelfstandig leven voert), de Nederlandse Internationale Commissie voor Natuurbescherming, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Dierkundige Vereniging. Van de oorspronkelijke leden onzer Nationale Sectie is niemand meer in leven. Gelukkig is dat wel het geval met dr. G. A. Brouwer, doorkneet in alle vraagstukken der natuurbescherming, die van Tienhoven, na diens dood in 1953, als voorzitter opvolgde en deze functie tot 1970 bekleedde. De huidige voorzitter is prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns. Enkele andere nog in leven zijnde leden uit vroegere jaren en ereleden zijn de vice-voorzitter J. G. van Marle, J. C. Mink van der Molen, Ph. Baron van Pallandt van Eerde en ir. C. Rueb.

Bij het stichten van de ICBP in 1922 werd reeds dadelijk een soort geloofsbelijdenis opgesteld, een 'Declaration of Principles', die — in later enigszins gemodificeerde vorm — nog steeds basis en leidraad is voor de activiteiten dezer wereldwijd vertakte organisatie. De twee belangrijkste hoofdbeginselen luiden als volgt.

'We believe that wild bird-life is of great importance in the world in helping to preserve the balance between species which Nature is constantly seeking to adjust, that birds have a great importance for science, exercise a great aesthetic influence on all right-minded people, and are of great value to mankind as food, as destroyers of rodents and injurious

insects, and as incentives for reasonable field-sports.

We believe that, through ignorance, selfishness, and from an undue desire for gain, mankind is reducing the number of birds in many countries at an alarming rate, having in fact already exterminated from the earth various interesting and valuable species'.

Er volgen dan enkele verdere verklaringen, o.m. over het belang van het aanmoedigen van vogelstudie, waarna gesteld wordt dat de ICBP een rol van betekenis kan spelen voor het behoud van de vogelstand.

In ruim een halve eeuw werkzaamheid heeft de ICBP, deels voornamelijk zelfstandig, deels in samenwerking met andere organisaties, inderdaad enkele verheugende successen behaald, waarvan een enkele moge worden genoemd.

Na moeilijke besprekingen en langdurige onderhandelingen werd op 18 oktober 1950 te Parijs het 'Internationaal Verdrag voor de Bescherming van Vogels' door twaalf voor dat doel bijeengekomen Europese landen, waaronder Nederland, getekend. Minstens zes landen moesten het verdrag ratificeren, wilde het in werking treden; dit geschiedde in 1963, met de ratificatie door Luxemburg. Het belangrijkste winstpunt was dat niet meer over 'schadelijke' en 'nuttige' vogels werd gesproken, maar dat in principe alle vogels werden beschermd; zonodig konden daarop uitzonderingen worden gemaakt.

Een andere gewichtige stap was de stichting in 1947 door de ICBP van het 'International Wildfowl Research Bureau', een gespecialiseerde dochter-instelling, welke thans in Slimbridge haar hoofdkwartier heeft. Het IWRB is snel in betekenis en omvang gegroeid, leidt een zelfstandig bestaan en droeg reeds veel bij tot het behoud van het waterwild, waarbij herhaaldelijk medewerking werd ondervonden van jagerszijde.

Wij zagen dat Gilbert Pearson al in 1922 zorgen had over de zeevervuiling door olie. Sinds de dag van oprichting heeft de ICBP dan ook aandacht aan dit probleem besteed en het is mede dank zij de niet aflatende druk van vele Nationale Secties dat in 1954, te Londen, de 'International Convention for the Prevention of the Pollution of the Sea by Oil' tot stand kwam. Maar pas wanneer het uitpompen van olie op zee, waar, wanneer en door wie ook, definitief zal zijn verboden, zal de zee van deze vervuiling, die talrijke zeevogels ernstig bedreigt, af zijn. De ICBP blijft naar dit einddoel streven.

Speciale aandacht wordt voorts al jaren gewijd aan de beangstigende achteruitgang van roofvogels en uilen. In sommige landen is men er in geslaagd iets in het belang dezer vogelfamilies te bereiken, maar door verschillende oorzaken (niet zelden liggend op biologisch en oecologisch terrein) blijft dit een ingewikkeld vraagstuk.

Hetzelfde geldt voor de pesticide-problemen, nu gebleken is dat het gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen de vogelstand — en met name weer de roofvogels en uilen — op desastreuze wijze bedreigt. Overigens is dit een onderwerp dat reeds geruime tijd sterk in de belangstelling staat van alle milieubeschermers en waarover ook in dit tijdschrift herhaaldelijk werd geschreven.

De genoemde punten werden naast verscheidene andere steeds uitvoerig ter discussie gesteld op de belangrijke wereldconferenties van de ICBP. Het onderling overleg der deelnemers uit de gehele wereld resulteert dan in het opstellen van resoluties en aanbevelingen, die worden toegezonden aan de ministers en andere autoriteiten van de betrokken landen. Deze conferenties zijn natuurlijk tevens van waarde omdat ornithologen en vogelbeschermers de gelegenheid hebben per-

soonlijk met hun collega's en vrienden uit andere landen van gedachten te wisselen.

Opgemerkt zij nog dat, naast de wereldconferenties tussentijds eveneens vierjaarlijkse bijeenkomsten worden gehouden van de drie Continentale Secties, een Europese, een pan-Amerikaanse en een pan-Aziatische. Voor Nederland is natuurlijk de Europese Sectie van het meeste belang,

Het is moeilijk op te sommen wat Miss Phyllis Barclay-Smith, C.B.E. nu al bijna 30 jaar achtereen, als centrale en onmisbare figuur voor de internationale vogelbescherming heeft gedaan. Hier benoemd Z.K.H. Prins Bernhard haar tot Ridder in de Orde van de Gouden Ark. Soestdijk, 3 mei 1973

Foto: Nationaal Foto-Persbureau B.V.

waarbij vermelding verdient dat in 1972 prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns, de kundige voorzitter van de Nederlandse Sectie, werd gekozen als president van de Europese Sectie.

Vertegenwoordigers van de ICBP, onder wie steeds Nederlanders, nemen verder regelmatig deel aan de grote, internationale vergaderingen van belangrijke, algemene organisaties op het gebied van natuurbehoud en -beheer. Wij noemen daarvan speciaal de IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources). Ook wordt nauw samengewerkt met organen van de Raad van Europa te Straatsburg welke zich met natuurbescherming bezig houden.

De activiteiten van de ICBP namen reeds spoedig zozeer in omvang en betekenis toe — het moge uit het voorgaande blijken — dat het nodig was een hoofdkwartier en algemeen secretariaat in het leven te roepen, dat te Londen werd gevestigd. Nadat graaf Leon Lippens uit België deze functie van 1935 af had bekleed, volgde kort na de oorlog — in 1946 — Miss Phyllis Barclay-Smith hem op. Het is moeilijk op te sommen wat zij nu al bijna dertig jaar achtereen, als centrale en onmisbare figuur (en in feite pro-deo!) heeft verzet in het belang van de internationale vogel-

bescherming. Alleen reeds het voorbereiden en organiseren van de wereld- en continentale conferenties, een geweldige taak, rust vrijwel geheel op haar schouders, waarbij zij slechts door een zeer kleine staf wordt geassisteerd.²⁾

De ICBP ontleent zijn eigenlijke invloed en kracht aan de Nationale Secties via welke de onmisbare informatie en opinies kenbaar gemaakt en gekanaliseerd kunnen worden. Ondanks het internationaal karakter van de ICBP en het regelmatig contact dat het algemeen secretariaat met de Nationale Secties onderhoudt, hebben deze daarom in sterke mate hun onafhankelijkheid en autonomie behouden. Zulks mede om te vermijden dat buitenstaanders zich mogelijk te zeer met specifiek interne aangelegenheden van een land zouden bemoeien. Dit geldt ook voor de Nederlandse Sectie die, zodra belangrijke en urgente nationale kwesties aan de orde zijn, zich tot de bevoegde autoriteiten wendt. Gewoonlijk met verzoeken om óf iets na te laten (denken wij aan de plannen tot inpoldering van de Waddenzee, of het afdammen van de Oosterschelde), óf iets te doen (bijvoorbeeld het gebruik van bepaalde pesticiden te verbieden). Toch kan een brief van de president van de ICBP, dan wel — zoals in de meeste gevallen — van het algemeen secretariaat, gericht tot een Nederlandse minister, speciaal wanneer de eigen sectie aan dovemans oren blijkt te kloppen, natuurlijk wel eens een gunstig effect hebben.

In dit verband zij opgemerkt dat na enige tijd de Nederlandse Sectie aanmerkelijk is versterkt door het aantrekken van 'waarnemers-adviseurs', als officiële vertegenwoordigers van overheidsinstellingen die speciaal te maken hebben met vogelbescherming in ons land. Dit zijn het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, de directie Fauna-beheer, het Staatsbosbeheer en het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Deze samenspraak en samenwerking met de ambtelijke experts werkt naar beide zijden bevredigend, spaart dikwijls tijd en is van veel praktische betekenis.

Wij mogen dit zeer beknopt overzicht van ontstaan, doelstelling en werkwijze van de ICBP niet beëindigen zonder te hebben vermeld dat deze organisatie enkele publicaties uitgeeft. In 'The President's Letter' is Dillon Ripley aan het woord, die een paar maal per jaar de belangrijkste en meest actuele problemen kort de revue laat passeren. Wie er belangstelling voor heeft kan dit blaadje regelmatig, en gratis, ontvangen. Daarnaast worden met tussenpozen van enkele jaren de veel lijviger 'Bulletins' uitgegeven, waarvan er thans elf zijn verschenen. Het redactionele werk daarvoor wordt gedaan door Miss Barclay-Smith. Het zijn belangrijke, meest fraai geïllustreerde, geschriften waarin om te beginnen de verslagen zijn opgenomen, met de tekst der aangenomen resoluties en aanbevelingen, van de grote internationale conferenties uit de beschreven periode. Daarnaast bevat het Bulletin rapporten van Continentale en Nationale Secties en verschillende waardevolle artikelen van deskundige hand. Zo wordt in het laatste Bulletin veel aandacht besteed aan roofvogels, andere bedreigde vogelsoorten, de handel in wilde vogels, alsmede vervuiling van de zee door olie. Het Bulletin is ook een 'Who is Who' op het gebied van de internationale vogelbescherming, daar het een volledige lijst geeft van de Nationale Secties en hun samenstelling.

● K. W. L. Bezemer, Groot Hoefijzerlaan 67, Wassenaar

²⁾ Het was ook Miss Barclay-Smith die zo vriendelijk was enige belangrijke gegevens aan de auteur te verstrekken voor het samenstellen van dit artikel.